

Bosszú után ítéletek

A bácskai 1944. őszi véres megtorlásokról a kivégzettek rokonai rettegve hallgattak. Még a Magyarországra menekültek is félve, suttogva ejtették ki a borzalmakat, amelyeket a maguk szűkebb körében megéltek.

A mézszárlások megközelítő összegzése bátor papoktól származik, akik a számukra megközelíthető hatalomhoz, az esztergomi bíboroshoz, Mindszenty József hercegprímáshoz fordultak tapasztalataikkal, valamiféle segítséget várva. A bíboros levelet intézett a béketárgyalásokra készülő magyar külügyminiszterhez, 40–50 ezer ártatlan bácskai magyar lemészárlásáról írva.

Gyöngyösi János külügyminiszter tudtommal soha, semmilyen megnyilatkozásában nem élt ezzel az értesüléssel, noha bizonyos, hogy a bíboros levelének tartalmát legalább pártja és kormánya fontosabb személyeivel megosztotta.

Ám valószínű, hogy a tekintélye csúcsán álló Josip Broz Titót senki sem merte vádolni vagy éppen kipellengérezni. Nyugaton és keleten olyan nagy volt a tisztelet a partizánháború vezére iránt, hogy a bűnéül felróható bármely népiártást (sem a horvátok, sem a szlovének, sem a németek, sem pedig a magyarok részéről) még csak szóba hozni sem volt lehetséges.

A magyar karhatalom újvidéki atrocitásait tárgyaló perekben, de még a béketárgyaláson sem merültek fel a Bácskában 1944-ben elszenvedett magyar sérelmek.

A demokratikus magyar kormány megalázkodásig menő félelmére jellemző, hogy Nagy Ferenc 1947 elején még hajlandó volt kiadni, átadni a jugoszláv hatóságoknak mintegy 3500 olyan bácskai személyt, akit szökevényként tartottak számon. S magyar területen tüzetes OZNA-nyomozásra adva lehetőséget, engedélyt. A szökevények nagy részére halál várt.

De vajon tudhatott-e Szombathelyi Ferenc, az egykori vezérkari főnök a több tízezer bácskai magyar elpusztításáról, amikor a maga felelősségét az újvidéki kisebb méretű vérengzés tekintetében kísérelte feloldani abban az emlékiratszerű feljegyzésben, amelyet 1945-ben írt, mielőtt az amerikai katonai hatóságok háborús bűnösség gyanújával őrizetbe nem vették.

„Az újvidéki, illetve a bácskai véres eseményekben – írja Szombathelyi – a magyarok nagy része, a jobboldal és a tisztikar majdnem teljesen nagy nemzeti hőstettet látott és talán lát még ma is, vagy legalábbis mint erős kéz politikáját méltányolja. Ezen a helyzeten sajnos én változtatni nem tudtam, mert az események olyan rettenetesek voltak, hogy azokkal a nyilvánosság elé nem mehettem, propagandát nem csinálhattam. Az ország közvéleménye teljesen a jobboldali propaganda befolyása alatt állott, és véleményét ennek befolyása alatt alakította ki. Én különben még magam sem hittem volna, hogy az újvidéki események olyan rettenetesek voltak. Sokáig nem hittem azt. És ha magam abba a hibába sohasem estem, hogy az újvidéki eseményekben hőstettet lássak, de magam is sokáig meg voltam győződve arról, hogy Újvidéken a csapatok részéről kemény, de jogos megtorlás történt, mely majd véget vet a szerb atrocitásoknak, melyeket a magyar közbiztonsági és közigazgatási szervek ellen elkövettek, és számos vagyonrombolásnak is. Végre béke lesz ezen a nyugtalan földön, melyet nem mi, hanem a szerbek zavartak meg, mert ők a mi Szent István-i gondolaton alapuló békés és megértő közigazgatásunkkal nem akarnak megbarátkozni. Sőt teljesen szembehelyezkednek velem.

En mindenkiel szemben teljesen a felelős parancsnoknak, nevezetesen Feketehalmy-Czeydner és Grassy tábornokok jelentésének hittem, akik az eseményeket a helyszínen vezették, és akiket eddig derék, szavahihető katonáknak ismertem. Ők írásban, mint szóban folyton tagadták, hogy bármilyen oktalán vérontás történt volna. Amennyiben és ahol kilengés fordult volna elő, ennek tisztán a szerb lakosság provokáló magatartása volt az oka. Az áldozatok számáról és

mibenlétéről tőlük jelentést soha nem tudtam kapni, de azt, hogy sokan pusztultak volna el, azt, hogy asszonyokat, aggodalmakat vagy pláne gyerekeket öltek volna meg, tagadták. Azt hittem, hogy a polgári közigazgatás részéről túlzott hírekkel állok szemben. A polgári közigazgatás hamar megijed, és akkor a karhatalom után kiabál. És ha a karhatalom erősen fellép, mely áldozatokat von maga után, még inkább megijed, és szeretné a felelősséget magától elhárítani és a dolgokat meg nem történtnek tekinteni.

Ezen felfogásom alapján állva, valamint a nemzetközi helyzetet, de főként a német viszonylatot, továbbá a szerb tömegmészárlásokat, amelyeket határainkon belül a partizánmozgalmak révén egymás ellen végrehajtottak, majd pedig a németek és a horvátok által elszennvedtek és továbbá az így keletkezett gyilkossági tömegpszichózist figyelembe véve részben nem tartottam helyesnek, de főként az időt nem tartottam alkalmasnak arra, hogy az ilyen nagy botrányt felkavaró ügyben, mely az ország nyugalma teljesen megzavarta volna, előálljak. Az ügy felkavarását a kormány sem vállalta. Magam túl fiatal főnök voltam még ahhoz, hogy ilyen nagy csatába egyedül belemerészkedtem volna, mit jóval később, amidőn az igazságot teljesen felderítettem és feltártam, elveszítettem. Az ügyet tehát a kormány óhajának megfelelően félretettem, illetve félretételét kértem a kormányzó úrtól.

Megjegyzem, hogy az újvidéki tisztogatási akciót nem én kezdeményeztem, hanem a belügyi kormányzat, amellyel az egész bácskai akció során a legszorosabb kapcsolatot tartottam fenn. Mindazokról, amit a katonai vonalról megtudtam, tájékoztattam, sőt Feketehalmy-Czeydner tábornokot, akit az újvidéki akció előtt mind a miniszterelnök, mind a belügyminiszter is eligazított, minden alkalommal, midőn nálam jelentést tett, kihallgatásra a belügyminiszterhez és a miniszterelnökhöz is utasítottam.

Az újvidéki események után az idő múlásával mindinkább erősödött bennem a meggyőződés, hogy a katonaság részéről szabálytalanságok történtek, és végül rá kellett jönnöm arra

is, hogy a jelentések által nemcsak hogy félrevezettettem, hanem hogy alparancsnokaim részéről bűnös könnyelműség és mulasztás látszik fennforogni.

Rendőri jelentések, magánértesítések, ügyészeim újabb megállapításai alapján nem foroghatott fenn kétség az iránt, hogy itt egy szörnyű bűn történt, mely nemcsak szerencsétlen áldozatokat, nemcsak a szerbséget sújtotta, hanem minket magyarokat is szörnyű csapás ért, amit tisztí parancsomban csak úgy tudtam kifejezni, hogy valóságos »nemzeti szerencsétlenség« út volt ez, amíg felismeréssel idáig eljutottam. Szörnyű csalódást jelentett ez a felismerés nekem az eddig érdemesnek vélt bajtársakban, tisztikarban. Ebből a meggyőződésből csak nehezen ábrándultam ki és nehezen engedtem. Midőn azonban ezen fájdalmas felismerésekkel telt út végére érkeztem, cselekedtem. Cselekedtem, kíméletlenül és erélyesen. Az egész ügyet majdnem azt mondhatom, hogy személyes ügyemmé tettem. Annak elintézését magamra vállaltam. Ezért az ügyet a vezérkarfőnöki bíróság elé utaltam. Hogy ez megtörténhessen, ügyésszemmel hűtlenség címén emeltem vádat, dacára, hogy ő ezt nem tartotta helyesnek. Nem akartam kiadni ezt a szörnyű ügyet albrétbe. Nem akartam azt senkinek a vállára tenni, noha a belügyminiszter úr maga is figyelmeztetett arra, hogy ez nem tartozik a vezérkarfőnöki bíróságra, mert nem hűtlenségi ügy, hanem közönséges gyilkosság és rablás. Félttem, hogy más kezén az ítéletek elhúzódnak, sőt elsikkadnak. Nem akartam ezen nehéz ügygel, mely hamisan felfogott nemzeti hőstettyszámban élt a közvéleményben, senkit sem terhelni, mert senkit sem tartottam alkalmasnak arra, hogy ezt kellő eréllyel elintézte volna. Nem bújhattam ki a felelősség alól azért sem, mert országos jelentőségű ügyről volt szó, és mint a honvédség legmagasabb parancsnoka, ezt nekem kellett elintéznem. Nekem kellett a magyar fegyverek és a magyar katona becsületén esett csorbát megtorolni. Meg kell állapítanom azt, hogy a Kállay-kormány részéről nagy támadásban részesültem. Hogy az ügyet milyen komolyan vettem, mutatják a bírósági tagok megválasztása, az ítéletek súlyossága, vádki-

terjesztés, a sajtóközlemények, tisztú parancsaim, a tájékoztató és felvilágosító beszédeim, továbbá azon cikkek, melyek a német megszállás után a jobboldali lapokban napvilágot láttak, a német katonai attasé érdeklődése a per folyamán, végül letartóztatásom és vád alá helyezésem. Kétségtelen az, hogy Feketehalmy-Czeydner és Grassy tábornokokat nem tartóztattam le, aminek következtében ezek megszökhettek. Ennek okai az alábbiak: Először is én csak nagyon nehezen és végső, főként anyagi természetű ügyekben adtam helyet mindig ügyésem letartóztatási javaslatának, mert az emberi szabadságot és méltóságot mindig sokra tartottam, de különösen mióta magam is be voltam zárva, látom, hogy mennyire igazam volt. Feketehalmy-Czeydner és Grassy tábornokokat mindig sokra becsültem. Magyar tábornokok, bajtársak voltak, mint ilyeneket pláne nem akartam letartóztatni, már csak azért sem, mert mind a ketten örültek annak, hogy ügyük mielőbb bíróság elé kerül. A letartóztatás gondolatát éppen olyan méltatlannak tartottam egy magyar tábornokhoz, mint azt, hogy felelősségre vonás elől megszökhetne. De volt még egy körülmény, melyet figyelembe kellett vennem. Az egész ügy mögött a németek állottak, valószínűleg eleve mint felbujtók, akik féltékenyen vigyáztak arra, nehogy szomszédjainkkal jó viszonyban legyünk. Nekik ez az újvidéki ügy kapóra jött. A magyarok és a szerbek közé örök időkre éket vertek. Ahogy a két magyar főszereplőt megszöktették, úgy őket ki is szabadították volna, és azt kell mondanom, hogy sajnos ki is szabadíthatták volna, mert a közvéleményben mint nemzeti hősök szerepeltek. Ezt a kiszabadítást provokálni nem akartam. Nem akartam felidézni olyan küzdelmet, melyben csak veszíthetek. Nekem a honvédelmi miniszter úrra (ti. Barthára) is tekintettel kellett lennem. Ő sem akarta az újvidéki pert, valószínűleg jobboldali felfogása miatt. Feléje is gesztust akartam tenni akkor, amikor a letartóztatást nem rendeltem el és egyben az ítéletek végrehajtása tekintetében is méltányosságot helyeztem kilátásba.

Azáltal, hogy a két tábornok megszökött és alantosaikat cserbenhagyták, maguk felett mondták ki az ítéletet. Én

minden lehetőet meg akartam tenni, hogy ahol nemcsak a saját, hanem ennél többről, a magyar fegyverek, sőt a nemzet becsületéről van szó, mindenféle gátlás nélkül, szabadon védekezhessenek. A bíróságot erre külön utasítottam. A csendőrtisztek érdekei védelmében a csendőr tábornokot rendeltem ki a tárgyalásokra, a jobboldali politikusok részvételét azonban megtiltottam.

Hogy az újvidéki ügy német ügy volt, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a két főszereplőt megszöktették, és dacára annak, hogy a magyar hadseregben lefokoztattak, a német tábornoki karban előléptették őket, miáltal a magyar hősi nimbusz megnövekedett. Magyarország megszállása után pedig a németek az elítéltek, a vádlottak szabadon bocsátását, valamint felmentésüket, továbbá Feketehalmy-Czeydner és Grassy tábornokok rehabilitását kieroszakolták, ezekből ismét magyar tábornokok lettek, engem pedig elejtettek, majd elfogták, bezártak és vádat emeltek.”

Az amerikai katonai hatóságok háborús bűnösként átadták a magyar kormánynak Szombathelyit, hogy a budapesti Népbíróság előtt feleljen háború alatti cselekedeteiért.

A Népbíróság négynapos nyilvános tárgyalás után tízévi fegyházra ítélte Szombathelyi Ferencet.

Érdeemes az ítélet indoklásából idézni néhány részletet:

„A visszacsatolt délvidéki területeken – amint ezt a Bár dossy elleni ítélet is megállapította – a szerb felkelők veszélyeztették a közbiztonságot, orvul meggyilkolták a magyar katonákat és közbiztonsági közegeket, és a helyzet odáig fajult, hogy a helyszínen működő biztonsági alakulatok nem voltak elegendők a rend helyreállítására. Ezért a belügyminiszter katonai megerősítést kért, aminek alkalmazására Bár dossy a honvédelmi minisztert, az pedig vádlottat utasította azzal, hogy a katonai alakulatok a közigazgatással karöltve tisztítsák meg a délvidéki területeket a lázadóktól.

Vádlott a Délvidék vezénylő tábornokát, a szegedi hadtest parancsnokát, Feketehalmy-Czeydner tábornokot rendelte ki a rendcsinálás vezetésére. Melléje még egy kormánybiztos kirendelését is kérte, amit azonban a belügyminiszter azzal

utasított el, hogy ott vannak a főispánok. Ennek dacára mégis sikerült a belügyminiszter beleegyezésére Popovics képviselőt Feketehalmy-Czeydner mellé tájékoztatóként ki-rendeltetnie, de ezt meg Feketehalmy-Czeydner utasította vissza, mert nevezettet német beállítottságúnak tartotta. Viszont a karhatalmi utasítás idevágó rendelkezései ellenére a főispánok közreműködését teljesen kikapcsolta. Vádlott maga a Délvidéken nem akart semmit. Katonai szempontból rendcsinálásra nem volt szükség. Midőn azonban a zsablyai eseményekkel kapcsolatosan Feketehalmy-Czeydnerrel komoly harcjelentéseket kapott, maga is azt hitte, hogy itt katonai ügyről is szó van. A zsablyai tisztogatási akció befejezése után a belügyminiszter szükségesnek tartotta a tisztogatást Újvidékre is kiterjeszteni. Ehhez újból karhatalmat kért a honvédelmi minisztertől, amit a vádlott újból kivezényelt, és újból Feketehalmy-Czeydner tábornokot rendelte ki parancsnokul. Védekezése szerint, ha akkor tudta volna, hogy Zsablyán mi történt, az újvidéki tisztogatási akcióhoz karhatalmat nem adott volna, de Feketehalmy-Czeydner hamis jelentésekkel félrevezette. Feketehalmy-Czeydner újvidéki működésének megkezdése előtt Budapesten a belügyminisztertől s honvédelmi minisztertől és vádlottól vette át az instrukciókat, külön utasítást azonban nem kapott. Jelentéseiben a karhatalom által elkövetett kegyetlenkedésekről stb. természetesen most sem volt szó, s vádlott csak 1942. január 22-én szerzett tudomást az akkori miniszterelnök közlése alapján arról, hogy Újvidéken állítólag gyermekeket is megöltek. Kérdőre vonta Feketehalmy-Czeydner, aki ezt kereken letagadta, és most is valótlan képet festett vádlottnak az ottani viszonyokról. Mindazonáltal vádlott táviratilag határozottan megtiltotta neki a kegyetlenkedéseket. Nevezett azonban ennek ellenére – abból a célból, hogy a harci szellemet és az öldöklési vágyat a katonákban felkeltesse, illetőleg felfokozza – műpartizáncsatát rendeztetett és műbeszülteket produkált előttük, azonkívül rumos teát erőszakolt ki számukra vitéz Nagy Miklós polgármestertől azon a címen, hogy hideg van, és a vér és szesz hatása nem is maradt el:

a vérengzés végzetesen folytatódott, s befejeztével – 1942. január havában Zsablyán és Újvidéken – összesen 3309 polgári személy holttestét számolták össze, köztük 147 gyermeket és 299 aggot.

Feketehalmy-Czeydner az újvidéki események lezajlása után is állandóan tagadott. Vádlott – védekezése szerint – hitt neki, mert ennyi aljasságot nem tudott egy régi jó nevű bajtársáról feltételezni. Mindenesetre írásbeli jelentésre szólította fel, de úgy szolgálati, mint ügyészi jelentései semmitmondóak voltak. A csapatok naplói, amiket bekéretett, szintén nem tartalmaztak semmit. Miután ezen a vonalon az eseményekről tiszta képet alkotni nem tudott, elrendelte az ügy bírói kivizsgálását, aminek megtörténte után – bár a hadbírói eljárás teljes mértékben feltárta a szörnyű atrocitásokat – pertörlés iránt tett előterjesztést a volt kormányzóknak, mert a politika nem vállalta az ügyet, s a német katonai attasé is azt közölte vele, hogy Németország nem akar affért ebből az ügyből. Mikor utóbb a Kállay-kormány politikailag vállalta a délvidéki események per útjáni tisztázását és a volt kormányzónál a per újrafelvételét kieszközölte, vádlott a pert a vkf. különbírósághoz utalta. A bíróság tagjait akként jelölte ki, hogy a könyörtelen igazság kiderítése biztosítva legyen. A főbűnösök letartóztatását azonban ügyészének, Babós hadbíró ezredesnek nyomatékos előterjesztése ellenére sem rendelte el – védekezése szerint azért, mert nem hitte, hogy magas rangú tábornokok megszökjenek. Annál is inkább bízott bennük, mert Feketehalmy-Czeydner és Grassy is kijelentették, hogy nagyon örülnek, hogy a bíróság előtt tisztázhatják magukat a szerintük alaptalan vádakkal szemben. Nevezettek aztán a németek segítségével mégis megszöktek, s csak a németek 1944. évi március 19-i bevonulása után tértek vissza, amikor is újból átvették őket a tábornoki karba, és újabb pertörlés és teljes rehabilitálás következett.

Vádlott a délvidéki eseményekkel kapcsolatban is tagadta bűnösségét, bár lényegében szintén ténybeli beismerésben

volt. Védekezését illetően a fentiekben kiemelteken kívül – a népbíróság utalt észrevételei idevonatkozó részleteire.

A 2. pont alatti tényállás megállapításával összefüggésben a népbíróság megokolandónak tartja, miszerint azt a körülményt, hogy a vádlott 1942. január 22-én olyan tartalmú táviratot küldött volna Feketehalmy–Czeydnernek, hogy a »kirívó igazságtalanságok kerülendők«, nem találta tényként megállapíthatónak. Grassy tanúvallomásának idevonatkozó része egymagában meggyőző bizonyítékul nem fogadható el, mert nevezett érdektelennek nem tekinthető, sőt egyik főszereplője volt az eseményeknek. Természetes, hogy mindenképpen igyekszik magát menteni, és a felelősséget legalább részben másra hárítani. Suhay Imre tanúnak a vonatkozó ügyiratok lelkiismeretes áttanulmányozása alapján tett vallomása szerint viszont ilyen távirat az ügyiratok között nem lelhető fel, hanem csak olyan, amely a kegyetlenkedéseket kifejezetten megtiltja. De még ha valóban ilyen tartalmú távirat ment volna is ki, csak rabulisztikával lehet abba belemagyarázni azt, hogy abban burkolt felbujtás foglalatik, mert gyermekek megölése pl. kétségtelenül kirívó igazságtalanságnak tekintendő, gyermekeket megölni tehát csak a kirívó igazságtalanságot tartalmazó sürgönyparancs alapján sem lett volna szabad. Erre való felbujtás semmiképp sem magyarázható bele a vitatott tartalmú sürgönybe sem.”

„Vádlottnak a délvidéki eseményekkel kapcsolatosan felbujtói, tettesi vagy részesi minősége nem állapítható meg, már csak azért sem, mert az irányadó tényállás szerint vádlott csak utólag, olyan időben szerzett tudomást ezekről a rémtettekről, amikor lényegében már lefolytak. Ezt Bárdossyra vonatkozólag megállapította a NOT ítélete. Annál inkább áll ugyanez vádlottra, mert ő meg csak éppen Bárdossytól szerzett 1942. január 22-én tudomást az eseményekről. Felbujtásról, tettességről vagy részeségről tehát már csak ezért sem lehet szó. Vádlott 1942. január 22-i állítólagos távirata sem volt a fentiek szerint felbujtásnak tekinthető.

Ellenben tény, hogy vádlott nem sietett saját hatáskörében olyan eréllyel megtorolni ezt a sorozatos gaztettet – miután

már nem lehetett kétsége afelől, hogy mi történt a Délvidéken –, mint amilyen eréllyel az adott körülmények között a kötelessége lett volna. A történetek a nemzet erkölcsi és ezzel együtt anyagi létét is közvetlenül érintették. Az forgott kérdésben, hogy a világ népeinek közmegvetése tárgyává leszünk-e? Ilyen körülmények között vádolt először olyan katonai vezetők kezében hagyta az ügy kivizsgálását, akik minden józan szemlélőben első pillanatban azt a feltevést keltik, hogy elsősorban, ha ugyan nem kizárólag, ők gyanúsíthatók a botrányos akciók végrehajtásával. Ahelyett, hogy 24 órán belül, mindenekelőtt letartóztatták volna azokat, akik mint katonai parancsnokok mindenképpen felelősek a történetekért, a vádolt éppen a főbűnösre bízta a vizsgálatot, majd a felháborodott nemzetközi közvélemény fenyegető zúgolódása közben segítséget nyújtott az ügy lepezéséhez, elhallgatásához, ami végül is pertörlésbe torkollott. A kérdés olyan horderejű volt, hogy egy percnyi késedelmet sem lett volna szabad engedni. Aggokat, gyermekeket, asszonyokat gyilkoltak le. Ezek ellen vezettek »hadműveletet«. Itt minden egyéb szempont mellékessé vált. Villámgyorsan le kellett volna sújtania, deklarálva ezzel, hogy a magyar kormány, amely annyit hangoztatta, hogy a szerbekkel nincs vitánk, nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is hajlandó a kisebbségnek valamelyes védelmet nyújtani.

Az a beállítás, hogy az ügy kitergetése többet ártott, mint használt volna, s ezért a politika nem volt hajlandó az ügyet vállalni, gyökeréig népellenes.

A bűnsorozat lefolyt. Ha a megtorlás azonnal és olyan elrettentő eréllyel sújt le, ahogy ezt minden józan és becsületes magyar és a világ közvéleménye is elvárta, akkor az utóbbi előtt kétségtelenül állott volna, hogy egy népével szemben álló, hazáját eláruló klikk, néhány magas rangú katonatiszt vagy csendőrparancsnok elkövethet ilyen bűnt, azonban a magyar nép és annak államhatalma szemben áll azzal és példát statuál. Éppen a kitergetés, az ügy teljes napfényre hozása és nyilvánossága biztosította volna annak kizárását, hogy a fentivel ellenkező hiedelem alakulhasson ki.

Így adódott arra lehetőség, hogy az elkendőzés, az agyonhallgatás azt a látszatot keltette, hogy nem önkényes, hanem legalábbis tolerált eljárásról van szó. Tudvalévő, hogy mit ártott mindez a magyar ügynek. A helyi vérengzés, az ügy hetekig-hónapokig tartó huzavonája után, olyan nemzetközi botránnyá fajult, aminek káros hatását sokáig fogja még sínyleni a magyar nép. A népbíróság ezt az eljárást úgy ítéli meg, hogy mindazoknak, akik a felelősségre vonást irányították, fontosabb volt néhány német zsoldba szegődött magas rangú tiszt kilengésének palástolása és a gyalázatok eltussolása, mint a magyar nép érdeke és hírneve.

Vagy módjában volt (aminthogy ez esetben kétséget kizáróan módjában volt) vádlottnak a megtorlás iránt intézkedni, éspedig nem tessék-lássék és inkább káros, mint hasznos módon cselekednie, vagy bármely okból akadályozva volt ebben (amiről ez esetben szó sem lehet), és akkor azonnal félre kellett volna állnia, mutatva, hogy felelős magyar katonára ilyen büntett elpalástolásában sem közvetve, sem közvetlenül részt nem vesz.

A szablyai és újvidéki vérengzésen csak közönséges tömeggyilkosságot lehetett látni, és nem olyan politikai vonatkozást, amely a magyar népet érintette. Ehhez képest kellett volna eljárni. A népbíróság megbélyegzi az ezzel ellenkező és az akkori rendszert és az abban részes vádlottat megvilágító eljárást.”

„A fentiekhez képest a népbíróság megítélése szerint vádlott bűnössége abban ismerhető fel, hogy akkor, mikor már tisztán állott előtte a délvidéki események képe, behódolva az uralkodó rendszernek, előbb pertörlés iránt tett előterjesztést, utóbb pedig a per újrafelvétele után, nem rendelte el a főbűnösök előzetes letartóztatását, akiket különben 1944. január 21-i tiszti parancsában maga is súlyosan megbélyegzett, s ezzel lehetővé tette azok megszökését. Ez a cselekménye a népbíróság felismerése szerint a Btk. 478. §-ának első bekezdésében meghatározott hivatali bűnpártolás büntettének ismérveit tartalmazza, mert mint közhivatalnok, hivatali hatalmával visszaélve, azon célból, hogy valakit a törvé-

nyes büntetés alól elvonjon, a büntetőeljárás körüli hivatali kötelességének teljesítését elmulasztotta, illetőleg büntetőeljárás eredményének meghiúsítását célzó intézkedést tett.

Az a körülmény, hogy ezt a politika kívánta így, vagy pedig a németek nyomására tette, nem mentheti az ügy elpalástolásában való, elítélendő részvételét, s legfeljebb csak mint enyhítő körülmény jöhet számításba.”

Ítélet: tíz évi börtön.

Az ítélet ellen a népügyész fellebbezéssel élt. A Népbíróságok Országos Tanácsa 1946. május 22-én megváltoztatta a budapesti Népbíróság döntését, s az egykori vezérkari főnököt életfogytiglan tartó fegyházbüntetésre ítélte.

Ismét érdemes idézni az ítélet indoklásából, amely sokkal szigorúbban ítéli meg Szombathelyi magatartását.

„Az újvidéki eseményekért ugyanezen alapon meg kell állapítani a vádlott felelősségét.

Általánosságban nem lehetséges az, hogy a legfelsőbb pozícióban lévő vezető több ezer ember pusztulásával járó jogellenes cselekménnyel szemben, melyet közbelépésével meggátolhatott volna, sikerrel hivatkozassék arra, hogy a gyilkosok felbujtóinak és végrehajtóinak ismételt hazug jelentéseit elhitte kritika és ellenőrzés nélkül. Elhitte akkor, midőn az egész ország tisztességes közvéleménye a végsőkig felháborodott az elkövetett gyalázatosságokon. A tábornok bajtárs jelentései az ő szemében erősebbek voltak a véres tényeknél. Az atrocitások kulminálása előtt, 1942. január 22-én sürgönyöz a razziának nevezett tömegmészárlás vezetőjének azzal az utasítással, hogy a kirívó igazságtalanságok kerülendők. Grassy, az egyik közvetlen tettes ezt határozottan vallotta, és az Országos Tanács nem találja indokoltnak a népbírósnak a vallomásával szemben kifejezett szkepszisét, mert maga a vádlott concedálja észrevételei 28-ik lapján, hogy Czeydner jelentésének hatása alatt ilyen szövegű táviratot küldhetett neki január 22-én. Ha tehát vádlottól távol is állott az a szándék vagy kívánság a katonai karhatalom kirendelésekor és Czeydnernek a razzia vezetésével megbízásakor, hogy ezek Újvidéken tömeggyilkosságokat kövessenek

el, azzal, hogy az atrocitásokról szóló első hírek beérkezése után a további gyilkosságok lehetőségét el nem háritotta az egész akció azonnali letiltásával, a legrigorózusabb tárgyilagos vizsgálatot el nem rendelte és annak consequentiáit bírói hatalmának irgalmatlan gyakorlásával le nem vonta, felelőssé vált úgy az addig, mint azután elkövetett törvénytelen ségekért. Vádlott nem vette igénybe ezekkel a gyilkosságokkal szemben bírósága működését, a vizsgálattal a főbűnös Czeydner tábornokot bízta meg, kinek jelentései minden bizonyítéknál erősebbek voltak az ő szemében. A katonai kasztszellemből folyó ezen feltétlen bizalma egy tábornok szavahihe-tőségében több ezer ártatlan ember, köztük nők és csecsemők meggyalázását és borzalmas kínhalálát eredményezte. Hónapokkal később hadbírósi eljárást tett a gyilkosokkal szemben folyamatba, de már augusztusban pertörlést eszközölt ki részükre, és egyeseket, így Grassyt is, soron kívül előléptetésre terjesztette fel. Másfél év után külső nyomásra kénytelen újra megindítani az eljárást bírósága útján, de ügyésze ismételt indítványa ellenére megtagadta a letartóztatásokat, nem tart tőle, hogy megszökjenek. Még akkor sem, ha gyilkossággal és bundatolvajlással vannak vádolva. Így azután valamennyien átszöktek a velük egy morális nívón álló németekhez, vádlott pedig egy elégikus hangú tiszti parancsban emlékezett meg a hallatlan esetről, melyet most már nemzeti szerencsétlenségnek nevezett. Addig a magyar katona bátor és hőies kiállását látta az egész razziában. Ezt a gyökeres meggyőződés-változást egyes-egyedül a gyilkosok megszökése váltotta ki belőle másfél év után.

Vádlottnak mindezen tényeit az Országos Tanács az ő terhére már megállapította, Nb. 11. § 1. pontjában meghatározott háborús bűntettbe beolvasztotta, mert – ámbár azok a most idézett törvényhelyben megjelölt cél érdekében kifejtett közvetlen tevékenység ismérveit nem tüntetik fel, ezzel, egységes akarathatározásból eredve, összefüggésben állottak, és ezért a vádlott terhére megállapított háborús bűntettet megvalósító tevékenység egyes momentumaképp egy eszmei halmazat alkotórészei gyanánt értékeltek.”

Egy jugoszláv küldöttség, melynek felelős jogász tagja, ha nem éppen vezetője Vladimir Gavrilovics doktor újvidéki ügyvéd volt, éles politikai nyomást alkalmazva, a közeli béketárgyalásokra hivatkozva – Szombathelyi Ferencnek és az újvidéki razzia ügyében már elítélt főbűnösöknek kiadátását követelte, a helyszínen teendő jugoszláv ítélezés számára.

Ez a Vladimir Gavrilovics, amint arról már szoltunk, a dúsgazdag bácskai szerb földbirtokos-nagyiparos Dungyerszky György jogtanácsosa még a magyar időkben is. Ő volt az, aki a nábob családját 1942. január 20-án telefonutasításra Újvidékről Budapestre mentette, megfélelvezvén (minthogy a közeli veszélyre nem figyelmeztették külön) saját családjáról, s emiatt egész rokonsága, agg édesatyja kivételével, a véres razzia áldozata lett.

A közvetlen bosszúvágy különösen nyomós érveket adott a „bűnösök” kikövetelése során, noha azoknak már jogerős ítéletük volt idehaza – mégpedig a legsúlyosabb némelyek számára.

A magyar igazságügyi hatóságok döntése befolyást fog gyakorolni a közeli béketárgyalások döntésére!

Nyilván ez volt az egyik legfontosabb érv. A magyar hatóságok engedtek.

*

A győztes hatalmak a párizsi békekonferencián, augusztus 24-én kerítették sort a magyarokkal kötendő, a magyarokra rákényszerítendő békekötésre.

Gyöngyösi János külügyminiszterünk s a magyar delegáció tagjai csupán Csehszlovákia és Románia vonatkozásában támasztottak lakosságra, illetve területre vonatkozó megjegyzéseket, igényeket. Jugoszláviával szemben semmilyen neheztelő megállapítás nem történt, noha a 40–50 ezer bácskai magyar vérét hirdető esztergomi levél ott lapulhatott Gyöngyösi zsebében, de még az olyan csekélységnek számító sérelmeket sem merték (merték) felemlíteni, hogy a szeptember-októberi hatalomhiányos hetekben partizáncsapatok

szállták meg Észak-Torontált és az ugyancsak Trianoni-Magyarország részeként meghagyott Észak-Bácskát, fosztogatva, harácsolva, embereket rabolva. Megesett, hogy fegyveres vonatszerelvényel a szegedi pályaudvarig hatoltak, s néhány óráig tartó élelmiszer- és ruhazsákmányolás után megrakott vagonokkal vonultak vissza.

1946. augusztus 24-én került sor a jugoszláv „béke delegátus” vádbeszéd jellegű felszólalására a Magyarországgal kötendő békeszerződés tárgyában:

„Mivel ma hozzálátunk a magyar szerződésjavaslat bevezetőjének vitájához – kezdte a szerb delegátus, Edvard Kardelj –, szeretném néhány általános megjegyzéssel előadni, milyen a jugoszláv delegáció álláspontja.

A jugoszláv nemzetek hosszú évszázadokon át a magyar feudális urak és sovíniszták áldozatai voltak, akiket áthatott a Szent István-i korona állama létrehozásának expanziós gondolata – olyan államé, amelynek egészen az Adriai-tengerig kellett terjednie, s amely erőszakos politikát folytatott lakosságunkkal szemben, és támogatott minden politikát, amelynek irányzata a jugoszláv nemzetek és államok gyengítése volt.

A jugoszlávok elleni magyar támadásoknak a történelemben különböző formái vannak, ilyen legelőször a leigázás és az erőszakos asszimilálás az első századokban, amikor a magyarok és a jugoszlávok a Pannon fennsíkon kapcsolatba kerültek egymással. Majd ilyen az uralom hódító politikája a jugoszláv nemzeti terület bizonyos részein, az a politika, amely néhány évszázadon át, egészen a török invázióig tartott. Ilyen a jugoszlávok heves és ismételt üldözése, kitelepítése és gyilkolása a nagy török vereségek után. És végül ilyen a nemzeti elnyomás és az állandó magyarosítás politikája új eszközökkel az utóbbi korszakban, főleg az 1867-es osztrák–magyar kiegyezés után. A Horthy-Magyarország a magyar népet revizionista gondolatokkal fertőzve, a Szent István-i birodalom újjáélesztésének irányzatát tette politikájának alapjává.”

A békebeszéd nyitánya hemzseg a csúsztatott történelemhamisításoktól.

Írásunk elején a történetírással egybehangzóan előadtuk, hogy a magyar honfoglalás idején a Dél-Alföldön csupán gyér bolgár-szláv lakosság élt, a szerbek beszivárgása a következő századok eredménye volt. S különösen a török hódítás észak felé nyomuló hatalmának következménye lett. A szerbek jogokat kaptak, s egyre több jogot követelve semmiféle erőszakos asszimilációt nem szenvedtek.

„A magyar imperialisták és sovíniszták az első világháború után képtelenek voltak elfogadni a trianoni szerződés által megállapított határokat... A jugoszláviai magyarokban akkor a jugoszlávok elleni szüntelen gyűlölet és bosszú szellemét, valamint a trianoni szerződésben megszabott határok revíziójának gondolatát táplálták – folytatta Kardelj.

Ezen okból a magyar vezetők támogatták a fasiszta és terrorista csoportok minden tevékenységét, amely csoportok célja a jugoszláv tekintély aláásása volt.

A magyar kormány kitért a trianoni szerződésből eredő kötelezettségei elől, különösen a határok által elvágott hidrotechnikai rendszereket illetően, ami felbecsülhetetlen károkat okozott lakosságunknak. E kötelezettségek be nem tartása áldatlan következményekkel járt: a Duna és mellékfolyói elárasztották a Vajdaság termékeny síkságait, és így mocsárrá változtatták a termékeny vidéket.”

Bácskában a délszlávok a trianoni békediktátum idején kisebbségben voltak, a lakosság egyharmadát sem kitevő lélekszámban.

A határok által elvágott hidrotechnikai rendszerek, lévén, hogy Magyarország valamennyi folyója határunkon kívül ered, elsősorban a magyar alföld területét károsíthatják. Az a vád, hogy a magyar gondatlanság elmocsarította a termékeny vajdasági síkságokat, egyszerűen valótlan állítás – politikai célú blöff.

„Horthy és kormányainak politikája a nyugtalanság igazi tűzfészkévé alakította Magyarországot Közép-Európában. Magyarország csatlakozott a fasiszta államokhoz, és nyilvánvalóan segédkezett a fasiszta támadás előkészületeiben, amelynek szabadságszerető nemzeteknek kellett áldozatul esniük – mondta Kardelj.

A Horthy-kormány hitszegően sárba taposta a Tartós Béke és Örök Barátság Szerződést, amelyet 1940. december 12-én aláírt Jugoszláviával, és 1941. április 3-án Németországgal írt alá szerződést, amelynek célja Jugoszlávia megtámadása volt. A német hadsereg rendelkezésére bocsátotta területét, hogy lehetővé tegye számára a Jugoszlávia elleni támadást.”

A szerb delegátus tökéletesen megfélemezik arról, hogy a hitlerista német haderő kész tények elé állította a magyar kormányt, s az Örök Barátsági Szerződés megsemmisülése miatt a magyar miniszterelnök, Teleki Pál öngyilkos lett. Ilyesmi a kor európai diplomáciájában nem fordult elő.

„A magyar katonaság és a magyar hivatalok a megszállás idején számtalan bűntényt követtek el a jugoszláv lakosság ellen. Csupán a Bácskában 18 000 jugoszlávot öltek meg és 104 000 személyt bántalmaztak, ami azt jelenti, hogy 122 000 személy, vagyis Bácska lakosságának 43 százaléka vált a magyar terror áldozatává. Ebből következik, hogy minden második jugoszlávot megöltek, illetve bebörtönzése vagy internálása során a koncentrációs táborokban erőszakos cselekmények áldozata lett. A Muraközben és a Murántúlon a magyar megszálló hatóságok tömegével követtek el ilyen bűntényeket. A nemzetközi jog minden alapvető rendelkezésével szemben a Murántúl kivételével Magyarország bekebelezte ezeket a jugoszláv vidékeket, és bukovinai magyarokat telepített oda, hogy a maga előnyére változtassa e tájak jugoszláv jellegét.”

Szemszédett hamisítások a magyar fegyveres erők bűneinek felnagyításában. Maguk a jugoszláv adatok szolgáltatnak naprakész cáfolatot: a „Zlocini skupstore u Vojvodini” (Novi Sad, 1946) című hivatalos kiadvány, amely a maga módján még mindig túlzónak mondható, 6094 kivégzett személyt említ és 11 658 meghurcolt szerbet regisztrál. Ami harmada, illetve tizede a békedelegátus agitatív hazug adatainak.

„A magyar imperialisták sovinizta és revizionista politikájának a háború előtt olyan erős hatása volt a jugoszláviai

magyarok egy részére, hogy azok a magyar hadsereg és a megszálló hatóságok szolgálatába álltak. Sok bűntényben vettek részt, és együttműködtek a megszállókkal.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy a magyar fasiszták és sovniszták nyugtalanítást szítottak Európának ebben a részében, gyűlöletet keltve a jugoszláv nemzetek és a magyarok között, és gyilkolásokat okozva.

Jugoszlávia azonban tudja, hogy ma vannak Magyarországon olyan demokratikus erők, amelyek el akarják tépni az ehhez a sötét múlthoz fűződő kötelékeket, tudja, ezek az erők küzdenek, hogy a magyar nép eljusson a jószomszédi kapcsolatokhoz a jugoszláv nemzettel. A magyar békeszerződés-javaslatához készített kiegészítéseinek benyújtásakor a jugoszláv delegációt a magyar nemzethez fűződő jószomszédi és baráti viszony alapelvei vezetik, és a segítségnyújtás szándéka a magyar népnek, hogy lehetővé tegye számára szilárd demokratikus rend létrehozását országában, semmiképp sem engedi magát a magyarok elleni bosszú alapelvétől vezéreltetni. Mindezen okokból a minimálisra korlátozta követeléseit, amikor azon hatalmas károk megtérítéséről van szó, amelyeket a magyar megszállók okoztak nekünk, és amelyek egész összege tízszeresen magasabb annál, amit számunkra a békeszerződés-javaslatban megítéltek.

Követeléseinkkel semmiképp sem akartuk súlyosbítani Magyarországot mint vesztes hatalom politikai és gazdasági helyzetét, hanem ellenkezőleg, segíteni kívánjuk gyors felemelkedésének útján. A jugoszláv kormány baráti politikát fog folytatni szomszédjával szemben abban a meggyőződésben, hogy az ilyen politika csak könnyítheti a demokrácia megerősödését Magyarországon és a béke megszilárdítását Európának ebben a részében. A magyarországi demokratikus erők ádáz harca azon fasizmus maradványai ellen, amely ma arra törekszik, hogy ismét feléledjen a revizionizmus és ismét elvesse a Szent István-i korona illúziójának magvát, mutatja, hogy léteznek Magyarországon olyan demokratikus erők, amelyek nem engedik meg a Horthy-rendszer számára oly kedves imperialista politika feltámasztását, és olyan

erők, amelyek a szomszédokhoz fűződő egészséges, szilárd és baráti kapcsolatok biztosítékai.”

Itt módja, alkalma lett volna a békecsináló szerb politikusnak, hogy a megszálló magyarok által okozott kár tízszeresére emelésével szót ejtsen arról, hogy a magyarok által kiontott vér tízszeresét csapolták a magyar lakosságból.

„A jugoszláv delegáció úgy véli, követelései Magyarországgal szemben olyan jellegűek, hogy rászolgálnak Magyarországra rokonszenvére és barátságára Jugoszláviával szemben.

Ugyanezen okokból, és mivel baráti kapcsolatokat kíván kialakítani Magyarország és Jugoszlávia között, Jugoszlávia nem terjesztette elő területi követeléseit, bár jelentős számú jugoszláv illetőségű lakos maradt a határ másik oldalán. Reméljük, hogy a magyar kormány tiszteletben fogja tartani a békeszerződés rendelkezéseit, és biztosítani fogja a jugoszlávoknak a szabadságot és jogegyenlőséget, annál inkább, mivel Jugoszlávia engedélyezte a magyaroknak ezt a szabadságot és ezt a jogegyenlőséget, miként a tényleges részvételt is a törvényes hatalomban a helyi közigazgatásban. A lakosság áttelepítésének kérdését a szabad elhatározás alapjára helyeztük, bár Jugoszláviában él az olyan magyarok jelentős része, akik a lakosságunkkal szemben tanúsított ellenséges magatartásukkal durván megsértették a népünk érdekeit. Békében és jó barátságban kívánunk élni Magyarországgal. Ebből a szempontból tekintettük át Magyarország velünk szemben fennálló valamennyi kötelezettségét, és ebből a szempontból a végletekig minimumra csökkentettük követeléseinket.”

A jugoszláv hatóságok közölték még a demokráciánk kezdetén Gyöngyösi külügyminiszterrel, hogy mintegy 40 ezer magyarral tervezik csökkenteni a magyarok lélekszámát Bácskában. Időközben nyilván rádöbbenek, hogy ennek a negyvenezernek a kilakoltatása egyszerű likvidálás által már meg is történt.

HALÁLOS BÍRÓSÁGI KOMÉDIA

„1946 őszén egy rövid újsághír jelentette, hogy a magyar kormány kiadta Jugoszláviának mint »háborús bűnösöket« Szombathelyi Ferenc tábornokot, Grassyt, Feketehalmyt, Zöldy Mártont és Nagyot, a volt újvidéki polgármestert. Abban biztosak voltunk, hogy egyszerű legyilkolással nem fognak megelégedni. Tényleg, 1946 őszén az utcai konspirációkon, az újságokban, rádión értesítették a lakosságot, hogy a »Dom Kultura«, a volt levanteotthon színháztermében meg fogják rendezni a magyar kormány által Jugoszláviának kiadott »háborús bűnösök« felelősségre vonását, nyilvános tárgyaláson, ahol mindenkinek, már aki a terembe befér, szabad részvételi joga lesz.

Mire azonban a tárgyalásra sor került, a vádlottak csoportja kibővült. Hozzájuk csatolták még Popovicsot, a bácskai nemzetgyűlési képviselőt, és Perepaticsot, az újvidéki kereskedőt, akit a mozikban közölt reklámjai miatt csak »olcsó« néven csúfoltak. – Szigethy György emlékezése.

Amíg a magyar katonatisztek a razzia miatt vonták felelősségre, addig Popovicsot és Perepaticsot mint a »megszálló magyar fasisztákkal együttműködőket«. A kereskedőt azonban elkobozható tetemes vagyona miatt is.

Mindenki csodálkozására Fernbach Péter, a volt főispán hiányzott a vádlottak közül, pedig mindenki tudta, hogy a partizánok keze közé került. Kiszivárgott hírek szerint a börtönben halálra kínozták.

A bírák, mint katonai bíróság, a titóista hadsereg egyenruháját viselték. A vádak dr. Gyetvai vajdasági közvádó, a magyarság hóhéra képviselte.

Mindenki tisztában volt vele, leginkább a vádlottak, hogy itt csak véres komédiáról lesz szó. Nekik mindenképp meg kell halniuk, mert a bíróság nem igazságot keres, hanem előre elkészített halálos ítéletet mond ki. Az egyetlen, aki mindvégig nem hitte, hogy kivégzik, Perepatics volt, a kereskedő. Nem gondolt rá, hogy neki az elkobzandó vagyona a fő bűne.

A hivatalból kirendelt védők inkább a vádat képviselték. A vádlottakat koncként dobták oda Csurog és Zsablya partizántámogató szerb lakóinak. Az onnan elmenekült magyarok, akik a partizánok bosszúját túlélték, a maguk ártatlanságában nem vehettek részt a tárgyaláson, ahol süttött a magyargyűlölet. A kommunista jog gyakorlása szerint nem a vádlónak kell bizonyítania a vádlott bűnösségét, hanem neki magának kell büntelenségét igazolni.

A terem s a környék tele volt milicistával és OZNA-ügynökkel.

A tárgyaláson ötpercenként felhangzott a biztató üvöltés: »Na vesab snijma! Akasztófára velük!«

A vádlottakat egyhetes tárgyalás után mind halálra ítélték a nép nevében. Szombathelyit, Feketehalmyt, Grassyt és Zöldyt kötél általi, Popovicsot, Perepaticsot és Nagyot golyó által végrehajtandó halálra ítélték. A kötél általi kivégzést nyilvánossággal súlyosbítva.

Szombathelyit és Zöldyt az »Almaska Groblje« nevű újvidéki szerb temető előtt akasztották fel. Feketehalmyt Csurogon, Grassyt Zsablyán végezték ki.”

Az új Vajdasági Magyar Szó azt írja az utolsó szó jogán nyilatkozó Szombathelyi Ferencről: „Nem érzem bűnösnek magam, az én lelkiismeretem tiszta!”

Ennek ellenére a kultúrotthon (leventeotthon) színpadán október 31-én kihirdetett ítélet minden vádlottra: halál.

Feketehalmy-Czeydner és Grassy szidták egymást. Zöldy sántított, amit a budapesti népbíróságon még nem tett.

Grassyt és Zöldyt kötél általi kivégzésre, Szombathelyit golyó általi halálra érdemesítették a magyar napilap tudósítása szerint.

Feketehalmy-Gzeydnerről mintha megfeledkezett volna a lap.

Különbözik a kivégzések helye és módja szóbeli emlékezőnk híradásához képest.

Grassyt és Zöldyt a Kiszácsi út végén nyilvánosan akasztották.

A golyó általi kivégzéseket – Szombathelyiét is – a Vajda-

sági Magyar Szó szerint a péterváradi erődben közönség nélkül hajtották végre.

A három tábornok kivégzéséről ma már ellenőrizhetetlen, szemtanúk által nem ellenőrizhető hírek maradtak fenn. Ezek a tudósítások bekerültek Lakatos Géza vezérezredes emlékirataiba is. Eszerint Szombathelyi Ferencet Újvidéken karóba húzták volna, Feketehalmy-Czeydner Ferencet Csurogon, Grassy Józsefet pedig Zsablyán nyakig elevenen földbe ásva egy-egy lánctalpassal (talán harckocsival) tették a földdel egyenlővé.

A magyar hatóságok azzal a feltétellel adták át bűnös állampolgáraikat a jugoszláv büntetőszerveknek, hogy az elítélteket sújtó újabb ítélet nem lesz szigorúbb, mint a magyarországi volt.

Ez az ígéret egyedül Szombathelyit védelmezhetette (volna), minthogy társaihoz képest az ő magyar büntetése csupán életfogytiglanra szólt.

A magyar igazságügyi hatóságok, tudtunkkal, nem protestáltak állampolgáraik „értésítés” nélkül történt kivégzése ellen.

Hivatalosan úgyszólván nem is vettek tudomást arról, hogy ítélkező hatáskörükből kicsúsztak tavaly-tavalyelőtt Nyugatról hazakért-követelt háborús bűnösei.

A Budapesti Népbíróság 1947. február 25-én rendeletben igazolta, hogy az Országos Népbíróság által hozott jogerős ítéleteket okmányyszerűen elismeri s az ítéleteket végrehajthatónak nyilvánítja. Tehát Szombathelyi Ferenc számára az életfogytiglani fegyház letöltésének kezdetét rendeli el.